

PRATEĆI PROIZVODI KLANJA BROJLERSKIH PILIĆA RAZLIČITIH PROVENIJENCI

Snežana Bogosavljević-Bošković, V. Dosković, S. Rakonjac, M. D. Petrović¹

Izvod: Prateći proizvodi klanja i tehnološke obrade trupova brojlerskih pilića, kako jestivi tako i nejestivi imaju veliki značaj, s' obzirom na njihovu upotrebljivost, ali i direktan, odnosno indirektan uticaj na prinos obrađenog trupa.

Polazeći od ovog, a u cilju analize udela važnijih sporednih proizvoda klanja i u tom smislu uticaja genetske osnove i pola, izvedena su odgovarajuća eksperimentalna istraživanja.

Kao eksperimentalni materijal poslužili su brojlerski pilići hibrida Hybro G i Ross 308. Za potrebe ovih ispitivanja utvrđen je na liniji klanja prinos sporednih produkata klanja-glave, vrata, nogu, bubaca, jetre i srca. Na osnovu tih podataka izračunat je udeo navedenih delova u masi grla pred klanje, a zatim je analizirana značajnost ispoljenih razlika sa stanovišta ispitivanih genotipova i u pogledu uticaja pola ispitivanih pilića.

Ključne reči: brojleri, sporedni proizvodi, pol, provenijenca

Uvod

Pri klanju i tehnološkoj obradi trupova brojlerskih pilića dobijaju se brojni prateći, tj. sporedni proizvodi klanja. Svi ovi produkti, s' obzirom na njihovu upotrebljivost mogu se podeliti u dve grupe: jestive (upotrebljive za ljudsku ishranu) i nejestive.

Značaj pratećih proizvoda klanja brojlerskih pilića ogleda se posebno u tome što oni direktno ili indirektno utiču na prinos obrađenog trupa (Šarančić, 2009.). Naime, poznato je da prema pravilniku o kvalitetu mesa pernate živine (Sl. list br. 1181 i dopuna br. 51/88), obrađeni trupovi mogu biti stavljeni u promet i sa deklaracijom "spremno za pečenje". To znači da je u trbušnu duplju stavljena kesica u kojoj su upakovani srce, očišćeni želudac, jetra sa slezinom i vrat. Zbog toga, na prinos i randman ovako obrađenog trupa direktno utiče prinos, tj. udeo pomenutih jestivih sporednih proizvoda klanja. Indirektan uticaj na prinos obrađenih trupova imaju nejestivi produkti klanja (noge, glava, creva i voljka). Naime, ukoliko je njihovo učešće veće, utoliko je prinos obrađenih trupova manji. S' druge strane, i nejestivi produkti klanja su važni, jer predstavljaju veoma cenjenu animalnu sirovinu u proizvodnji stočne hrane (Bogosavljević-Bošković, 1994.).

Polazeći od navedenog značaja sporednih proizvoda, cilj ovog istraživanja bio je analiza udela važnijih pratećih produkata u masi tela brojlerskih pilića pred klanje. U tom smislu ispitivan je uticaj genotipa, tj. provenijencije pilića upotrebene za tov brojlera, kao i uticaj pola.

---

¹ *Agronomski fakultet u Čačku, Cara Dušana 34, Čačak, Srbija (kontakt.osoba: sbb@tfc.kg.ac.rs)*

